

Ģertrūdes ielas teātra izrāde "Vaņa"¹

Ilva Lorence

15. decembra drēgnā ziemas vakarā [Ģertrūdes ielas teātrī](#) notika pirmizrāde Antona Čehova lugai "Tēvocis Vaņa" Andreja Jarovoja režijā ar nosaukumu "**Vaņa**". Apjomīgais Čehova darbs ietilpināts pusotrā stundā, arī tēlu skaits no deviņiem saīsināts uz četriem, nepazaudējot galveno darba jēgu un noskaņu. Izrāde radīta fiziskā teātra estētikā, tāpēc liela loma ir kustību režisoram **Karlam Saksam**(Igaunija).

Neparastajā izrādē piedalās tikai četri aktieri: **Andis Strods (tēvocis Vaņa), Anta Aizupe (Jeļena Andrejeva), Madara Botmane (Soņa) un Ivars Krasts (ārsta Astrova lomā)**. Varoņi katrs atšķiras pēc nodarbošanās, finansiālā stāvokļa un dzīves mērķiem, bet visos viņos ir kas kopīgs- nomāktais skatiens, kas raugās kaut kur tālumā, vienam atceroties rožaino pagātni, citam — izsapņojot nākotnes cerības. Skatieniem sastopoties, var izlasīt daudz vairāk nekā pateiktajos vārdos, augumiem saduroties notiek eksplozija, kaut lūpas klusē. Katram ir savs noslēpums un pa vienam tie atklājas, kā rožlapiņas atdalās no zieda, parādot cik trausli un ievainoti patiesībā tie ir.

Stāsts ir par cilvēkiem, kas savu dzīvi izniekojuši kādu nezināmu augstāku mērķu labad, un tagad, to apjaušot, vēlas mainīt, kas vēl atlicis, lai dzīvotu sev. Katram savu kaislību vajag apslāpēt: mīlestību, ilgas, naidu un sāpes. Tēvocis Vaņa kā nesaprātīgs cenšas iegūt Jeļenas mīlestību, kaut zina, ka tas nav iespējams. Soņa ir iemīlējusies ārstā Astrovā jau sešus gadus, bet viņš to nav pat pamanījis. Jeļena garlaicības mākta spēlējas ar ārstu jūtām, kaut ir precēta ar daudz vecāku vīrieti un zina, ka nekas vairāk par romānu tur nesanāktu. Tēvocis Vaņa dusmojas uz profesoru, kam ziedojis visu dzīvi, bet tas neko nav sasniedzis.

19. gs. beigās sarakstītā luga ir dzīva arī mūsdienās, to iestudē visā pasaulē, un Ģertrūdes ielas teātra iestudējums ir labs piemērs, cik daudz emociju var izsaukt daži vārdi vai kustības. Skatuves telpa iekārtota ļoti vienkārši, uzsverot varoņu pelēcīgās dzīves no ārpuses un kaislību pilnās dzīles. Taisnstūrveida laukums, kuru no trīs pusēm ieskauj skatītāju sēdvietas, norobežots ar kartona kastēm un dažām stāvlampām. Mazā varoņu dzīves telpa izklāta ar slīdīgu segumu, kas ļauj veikt dažādus akrobātiskus trikus uz grīdas.

Tieši caur kustībām varoņi visvairāk atklāj savas patiesās jūtas. Kopā soļojot un izpildot noteiktus deju soļus, viņi atgādina cilvēkus — robotus, kam vairs nav savas gribas, kas izpilda tikai noteiktas darbības. Vairākās ainās aktieriem ir jāizpilda fiziski sarežģīti triki, kuri tiek vairākas reizes atkārtoti, uzsverot sakāpinātās emocijas. Piemēram, Anta Aizupe uzrāpjas Ivaram Krastam plecā, kad tas atkal stāsta par mežsaimniecību, bet viņš izliekas,

---

¹ <http://www.afisha.eu/theatres/2014/12/17/gertrudes-ielas-teatra-izrade-vana/>

ka to pat nemana. **No malas smieklīgi, absurdi un bezgala cilvēcīgi. Tādi ir Čehova varoņi un arī aktieri šajā izrādē.**

Izrādē tiek spēlētas klavieres un elektriskā ģitāra, kas papildina sabiezējušo klusumu starp varoņiem. Liegas, smeldzīgas klavieru skaņas mijās ar sparīgiem, enerģiskiem ģitāras akordiem. Instrumentus izpilda tie paši četri aktieri, radot sajūtu, ka viņi izspēlē savu sāpi, jo nespēj paust to vārdos.

Sākumā izrādes temps ir lēns, bet, tam pieņemoties spēkā, tas pakļauj skatītājus un ieved emociju virpulī, kas patīkami atšķiras no citos teātros redzētā. Izrāde būs baudījums gan klasikas mīļotājiem, gan tiem, kas meklē ko jaunu un atšķirīgu teātra mākslā.